

בנוף התורה

שיעורים בספר אורות התורה | פרקים ו' - ח'
הרב אליעזר קשטיאל

מהדורה שנייה
אדר תשע"ה

”אי אפשר לבר בלא תבן“ (ברכות נ”ה).

בקשתנו שטוחה בפני הלומדים לשלח את הערותיהם
על מנת שנוכל לתקן במהדורות הבאות

עריכה: דוד שלמה וctal

הגאה: נתנאל שאול

עיצוב גרפי: אביכים עיצובים 050-6998594

כל הזכויות שמורות
ניתן להעתיק ולצלם שלא למטרות מסחריות

להזמנות:

אביבי - 050-8846929

יזהר - 052-6198874

אדר תשע”ה

עלי

בנ' פּוֹשׁ הַתּוֹרָה

”נֵר הֵ' נְשִׁמֶת אָדָם“
מוֹקָדֵשׁ לְעַילֵי נְשִׁמֶת
הַיָּקָר בְּאָדָם

אֲבִינוּ

פִינְחָס אֱלֵיהּ

בְּן שְׁמָחָה

נְבוּן זְלִי

נְלֵבָע יְבָ נִיסְן הַתְשִׁעָעָד

ת.ג.צ.ב.ה

”נֵר הֵ' נְשִׁמֶת אָדָם“
מוֹקָדֵשׁ לְעַילֵי נְשִׁמֶת

אַמִי מָוָרָתִי

טוּבָה (גִיטִי) מֶלֶכה

בַת אַיְדָל פְּרִימֶט

וּכְטָל עָה

נְלֵבָע רְחַ כְּסִילֵו הַתְשִׁסְעָא

ת.ג.צ.ב.ה

”נֵר ה' נְשָׁמַת אָדָם”

מוקדש לעילוי נשמה

הרב יהודה עובדיה זצ"ל

בן שמחה

נלב"ע ד' חשוון תשע"ה

ת.ג.צ.ב.ה

תוכן עניינים

הקדמה 7

	פרק ז'	פרק ג'	פרק א'
137.....	כל התורה כולה.....	פרטי תורה וכליותיה.....	תורה שבכתב
138.....	א.....	90.....	ותורה שבעלפה.....
144.....	ב.....	98.....	א.....
146.....	ג.....	111.....	ב.....
149.....	ד.....	115.....	ג.....
153.....	ה.....	117.....	ה.....
		123.....	ו.....
	פרק ה'	125.....	פרק ב'
155.....	אותיות התורה	ז.....	תורה לשמה.....
156.....	א.....	ח.....	א.....
161.....	ב.....	ט.....	ב.....
165.....	ג.....		ג.....
168.....	ד.....		ד.....
			ה.....
			ו.....
			ו.....

— |

| —

— |

| —

הקדמה

זוכים אמו בסיעתא דשמייא להוציא את שיעורי מורהנו הרב אליעזר קשטייאל שליט"א בספר אורות התורה, שהועברו בישבה לבוגרי צבא. בשיעורים אלו, זכינו ללמידה על חשיבותה, עומקתה ומשמעותה של תורהנו הקדושה, מתוונ דבריו הקדושים של הכהן הגדול מאחיו, מרן הראי"ה קוק זצ"ל.

ברצוננו להודות:

لمורהנו הרב אליעזר קשטייאל שליט"א על התורה ויראת השםיהם שאנו זוכים לקבל ממן בכל רגע ורגע. מי יתן ונזכה לנוק מתוורתו לאורך ימים ושנים. לידינו ורעינו, דוד שלמה וכטול, ששכחב וערך את השיעורים, לעילוי נשמת אמו טובה (גיטי) מלכה וכטול ע"ה. נברכו שיזכה וזכות מסירתו ועמלו בהוצאה הספר תעמוד לו ולזרעו עד עולם.
למשפחת נבון היי' שננדבת ליבם היא שאפשרה את הוצאה ספר זה לאור, לעילוי נשמת אביהם פינחס אליהו נבון ז"ל בן שמחה. יהי רצון שהקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושותיהם בנעימים.
ומעל הכל - לה' יתברך, על הברכה, העוז והסיע בכל רגע ורגע.
שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

תלמידי הישיבה

אדור תשע"ה

— |

| —

— |

| —

פרק ו'
לימוד
התורה

K.

מה שלומדים בקדושה, מתעדן על ידו הרצון והשכל בלבד, והאורות האלליות באה ממקור העצמי של הנשמה, וממלאה את כל הויתה, והח'ים הרוחניים מתפשטים על כל קצות המהות, בדרך שמתפשט הדם במרוצתו לכל קצות הגוף. אבל כל לימוד חילוני, מכל מדע בעולם, אינם מחייב כי אם אותו החלק המיעוד שהוא מכון אליו. וזה יסוד ההבדל שבין קודש לחול מצד הנסיבות, בלבד מההבדל, יותר ונגב באין ערוך, שמצד האיכותיות.

בכאמנו לעסוק במושג 'לימוד תורה', תעללה מלאיה השאלה - 'למה?'. מה יש בלימוד התורה שהוא ערך כל כך נעלם, כזה שתופס נפח כל כך גדול בדברי חז"ל, שאנחנו צריכים לעסוק בו על פי הוראת הנביא: "יום ולילה". כי אם התשובה היא - זאת מצויה, אז יש לנו עוד לא מעט מצוות, כאלו שבמבחן פשוט נראהות אפילו יותר מהותיות. ואם התשובה היא - כדי להחכים, כי אני רוצה לפתח את יכולת השכלית, אז ישנו לא מעט מדעים אחרים, חלקם נראהים עוד יותר שכליים ורציניים.

נראה שבעזעה עוסק הרבה בפסקה הראשונה של פרק ו': "**מה שלומדים בקדושה, מתעדן על ידו הרצון והשכל בלבד, והאורות האלליות באה ממקור העצמי של הנשמה, וממלאה את כל הויתה, והח'ים הרוחניים מתפשטים על כל קצות המהות, בדרך שמתפשט הדם במרוצתו לכל קצות הגוף.**"

כבר במבט ראשון ניתן לבחין בחזרה של הרוב על המילה "הכל". "ممלאה את כל הויתה...על כל קצות המהות...לכל קצות הגוף...". שלומדים פסקאות בכתביו הרבה כדי לשים לב לחזרה על מילים, בדרך כלל הדבר עוזר למחד את תשומת הלב לטענה העיקרית. בנידון דין הדגש הוא על המילה 'הכל', לעומת זאת בסיפא של אותה פיסקה מופיע ההפך: "...אבל כל לימוד חילוני,

**מכל מדע בעולם, אינו מחיה כי אם אותו החלק המיעוד שהוא מכון
אליו. וזהו יסוד ההבדל שבין קודש לחול מצד הנסיבות, בלבד מההבדל,
היותר נשגב באין ערוך, שמצד האיכותיות".**

הרב מבחין פה בין קודש לחול, דרך הבדיקה בין המושג 'כל', למושג 'חלק'.
כשאנו לומדים מתמטיקה אנו מפתחים את יכולותינו המתמטיות, אולם
באוטו זמן ישן יכולות אחרות באישיותנו שככל לא פועלות. יכולות הרגשית
של האדם הלומד מתמטיקה לא מתפתחת בזמן לימודיו. כוחות הרצון שלו,
בהקשרים המוסרי, גם הם לא נעים קדימה באותו זמן. אפילו כישרונות שכליים
שללא נוגעים לתחומי המתמטיקה עומדים במקומם. כשאדם עובד על שריריו
הידיים בגופו, מאמץ אותם ומשקיע בפיתוחם, הוא הופך להיות בעל עצמה
מאוד גדולה בידיהם, אבל הדבר לא עיד בהכרח על יכולות הריצה שלו.

בכל פעם שאנו באים לעסוק בתחום מסוים בעולם זהה, לעולם נוכל לעסוק
רק בו. בכל החכחות ובכל המעשים שנפעלים בעולם הזה, על פי מושגי העולם
זהה, תמיד נצליח לשים לב רק לדבר אחד בזמן נתון. אם נרצה להגיע
להצלחה בעוד תחומים נצטרך עוד חלקים חדשים של השקעה בזמן ומטר.
העולם הנגלה לנו נגד עינינו הוא עולם של חלקים, כשהם כן הוא, 'עולם הזה'-
זה, עולם המורכב מהמונח חלקים. בעולם הזה אנחנו לעומת נפגשים עם
הסוגיה כולה, תמיד רק עם חלקים, קטיעים שונים ואיברים מוחלקים. אדם לא
יכול להיפגש עם כל אישיותו, אדם לא יכול לעולם להיפגש עם כל כוחות חייו
בבבאת אחת, תמיד רק חלקים.

פגישה עם הכל מופיעה רק בעולם הבא² - "היום לעשותם ומחר לקבל
שכרם"³. היום אתה עוסקת בפרטים ומחר אתה יכול להיפגש עם המכול.
עולם הבא הוא עולם הנשמות, נפגשים בו עם כלל הנשמה. הנשמה שונה
מאוד מהגוף, אתה נפגש בה עם הכל, לא עם חלקים. הנשמה כוללת בקרבה
בצורה מאוד כללית את כל מה שקיים בקרבר, את כל כוחות חייך. כמו שורש
שמכיל בקרבו את הענפים, כמו נוסחה שמכילה בקרובה את כל השלוכותיה.
גוף- עיסוק בחקלים, נשמה- עיסוק במכלול, בבבאת אחת, בכלל. זהו באממת פלא
גדול, קשה להבין איך אפשר לעשות דבר זהה, אבל זהו אופייה של הנשמה.

² עיין מסילת ישראלים, פרק א.

³ עירובין כב, ע"א.

לימוד תורה בעולם זהה נחשב לאירוע חריג ביותר של פניה לנשמה. הנושא של לימוד התורה הוא הפניה אל הנשמה, לצד הכלל שבנו, לצד עולם הבא שבנו⁴. יש באפשרותם היום, בתוך העולם הזה, לעשות פעולה, להגיע להתרחשות, שהיא מעין עולם הבא. למרות שאנחנו נמצאים בעולם הזה, עולם שככלו חלקים וקטעים, מתרחשת פה התרחשות כלל מערכית.

הדבר קורה באמצעות לימוד התורה, ל'מוד התורה פונה אל ה-'**מקור העצמי של הנשמה**'. כשאדם לומד תורה הוא פונה ישירות אל מכלול האישיות שלו, לא אל חלק זה או חלק אחר, כי אם אל הנשמה, אל הכלל.

עכשו נדמיין לעצמנו את הנשמה, זו שאוצרת בתוכה את האישיות כולה. כשאתה מצליח לגעת בה, לעורר אותה, הדבר לא יתן את רישומו בנקודה מסוימת, כי אם בצורה כולנית המשפיעה על כלל האישיות. בבת אחת כל האישיות עולה כיתה, כשהנשמה מתגלגת, היא לא מתגלגת – פה או פה, היא מתגלגת בכל מקום, זה אופייה. כמו מים שזרומים ומתרפשים לכל מקום. הפעולה שאנחנו עושים בעת לימוד התורה היא לא במישור של ה-'חלקים', אנחנו עושים 'עיקוף' ובאים ישר אל הנשמה. כמו מעין שאנחנו מצליחים לגרום לו לצוף למעלה ובבת אחת למלא את כל הבורות והתעלות.

ש: האם זה לא תלוי בגישה בה ניגשים ללימוד? ת: הדבר בהחלט קשור גם לגישה בה ניגשים ללימוד התורה. אדם צריך לגשת אל הלימוד במטרה ברורה להתקדש על ידה.

"מתעדן על ידו הרצון והשכל ביחד". המושג 'מתעדן' מחייב אותנוacha לתקופה בה היה האדם חי בגין עדן. התורה מתארת לנו בפרש בראשית כיצד "נהר יצא מעדן להשקות את הגן"⁵. יש לנו מקום בשם שהוא עדן, יש לנו נהר ויש גם גן. הגן הוא המקום הזקוק למים, עדן הוא מקורם של אוטם מים. אני יכול להתעסק بصورة נקודתית עם כל עץ ועץ הנמצא בגין, לעבור עם דלי פעם אחר פעם ולהשקות את צמחי הגן, זה בסדר גמור. אבל אני יכול גם

4. מעין נתיב התורה עם ג.

5. בראשית ב,!

לעשות דבר אחר, אני יכול להיכנס לעדן, לגרום למי לזכור קצת למעלה ואז ברגע אחד הגן-Colו מושקה. בכת אחת. זה מה שהרב קורא לו פה "מתעדן", מתחבר אל המקור.

"**מתעדן על ידו**" מתחבר למקור "**הרצון והשכל**". הרצון והשכל נראים כ שני עצים שונים, 'עץ הדעת' ו'עץ החיים'⁶. יש לנו עץ ששיך לשכל ויש לנו עץ ששיך לרצון. אי אפשר לעמוד על שני העצים הללו, להשוותם, בפעם אחת או שאתה לומד מתמטיקה או שאתה עובד על המוסריות שלך. כי באמת מומלץ שם כל כוונתך לשפר את עולמך המוסרי, הניח את ספרי הלימוד באלגברה ולך תתנדב כמה שעות בעזרה לקשיים, חזק בר את הצד המוסרי. אדם יכול להשקיע את כל מרצנו בחכמה קשה ורצינית כמו הפיזיקה, אבל מה שיוושב לך בראש זה לא בהכרח רצונות טוביים. יתacen שהוא כרגע עוסק בבניית קריירה, או עוסק בהשלמת פצצת אטום שתՏסב נזק למילוניים. כשלומדים תורה נוצרת התרבותות מערכתי, מהעדן זורמים מים בכת אחת, באותו זמן, גם על הרצון וגם על השכל בלבד. אתה לא בא מכיוונו של הגן, מהכיון שמכריח אותך לבחרו 'או זה או זה', אתה בא מהצד של 'עדן', אתה מציף בפעם אחת את המים והעצים מושקים.

"**האורה האלוקית באה מהמקור העצמי של הנשמה**". כשאתה מצליח לגוזם במקו לחתורמות זה מעלה את האישיות כולה. "**מללא את כל הוויתה, והחיים הרוחניים מהתפשטים על כל קצות המהאות**", על כל חלקו האישיות. הכל מושפע עכביש, כל הרגשות, הרצונות והדמיונות, הכל משתנה. "**徑路 שמתפשט הדם במרוצתו לכל קצות הגוף**". הלב שלנו לא שולח שליחים אל כל קצות הגוף על מנת להעביר אליהם את הדם, אלא יוצר איזו פעימה, איזו קפיצה צאת, שבבת-אחד גורמת לחץ אדיר שדוחף את הדם להתפשט לכל קצות הגוף, בכת אחת.

לימוד תורה מדומה לפעימת לב שמරיצה חיים לכל האיברים. כשהאדם עומד מול דילמה, האם לעסוק בפרטים או בכלל, חשיבה אסטרטגיית מלמדת ש恒mid כדי לעסוק בלב הדברים. אתה יכול להילחם עם המון מוצבים של

⁶ בראשית א, ט.

האויב, אתה יכול לעשות פעולה מערכית אסטרטגיית אחת שתתפרק את המרכז ומילא כל המוצבים יפלו לידי. במקום להתייש את עצמן בקרבות שונים, תעשה קרב אסטרטגי שיגיע אל השורש, אל המפקדה.

לימוד תורה, גם אם נדבר רק על הממד הכתמי, התועלתי, הינו עיל יותר מכל לימוד אחר. בזמן נתון אתה עושה דבר שבדרכ כלל לוקח הזמן זמן. זה ההבדל בין עולם זהה לעולם הבא, בעולם הזה הכל לוקח הזמן זמן, צריך זמן לזה וצריך זמן לזה, בלימוד תורה אתה פועל פעולה בעלת השפעה רבת תחומיות⁷.

אדם שלומד מסכת בבא-בתרא עוסק בתחום מאד מסויים של הרחיקת נזקיין. על פניו נראה שהוא מפתח אך ווק את היכולת העיונית שלו, אבל לא כן הם פנוי הדברים. כשלומדים תורה על מנת להיות יותר צדיקים, יותר קדושים, אז' באותו זמן של לימוד עיוני, ניתוחן, זורמת השפעה רוחנית לדמיונותינו, לרצונותינו, למחשבותינו ולמעשינו.

ניסינו להשתמש בהמון משלים ודימויים, אבל כל מה שאנו מסוגלים לומר זה רק מה שאנו מסוגלים לומר, בסוף יש פה עולם אחר, עולם הנשמה. לימוד תורה עניינו פגישה ישירה בלבתי אמצעית עם הנשמה. לכן כותב ר' חיים מולוזין ב-'נפש החיה', שאון בעולם הזה דבקות יותר גדולה מלימוד תורה⁸. זו השפעה מערכית כל אישיותית. זה מוביל אותנו להבדל עליון מצבייע המהרא"ל בין קיום מצוות ללימוד תורה⁹. המצווות, עם כל חשיבותן, לא מסוגלות לעשות צזו פעולה מערכית. על דרך הדימי שנקטו בו עד כה נגיד כך: אם המים זורמים ונתקלים בחסימה באזור של עץ בודד, המצווה מפרקת את המחסום כדי לאפשר למים להמשיך ולזרום, ואילו לימוד תורה מקפיץ את המים במעיין בכת אחת לגובה צזה שאף חסימה לא תפריע לו.

⁷ אורות הקודש א, א.

⁸ נפש החיים שער ז, פרק ו.

⁹ נתיבות עולם א, נתיב התורה פרק א.

ש: גם בלימוד תורה קיימות זיוויתות שונות?
ת: הזרויות הללו הן לא זיוויתות בהשפעה זו זיווית בלימוד, ההשפעה על האישיות היא אותה השפעה כל הזמן. לא משנה באיזה צד של לימוד אתה בוחר, לעתים אתה נוגע בנשמה והשפעה תהיה כלל מערכית.

ש: אבל יש השפעה שונה בין לימודי גמרא ללימוד אמונה ומוסר?
ת: שוב, על דרך הדימוי, נאמר שאתה באמת יכול להקפיץ את המים בגובה מטר ואתה יכול להקפיץ אותם בגובה שני מטר, בכל מקרה הקפצת אותם, בכל מקרה השدة הושתקה, סגנון ההשפעה הוא דומה.

ש: מה בלימוד גמרא הקשור לעיסוק בנשמה?
ת: התשובה היא שזה בדיק מה שמעניין את הנשמה. כמובן, מעניין את הנשמה מה הקב"ה חושב ורוצה בעולםן, בכל עניין ותחום. המחשבות שלו והרצונות שלו הם נושא העניין של הנשמה, היא עוסקה כל הזמן בלחויותיהם. כשאנו לומדים תורה אנו עוסקים במחשבותיהם ורצונותיהם של הבורא, אותם. אמרת לנו לומדים תורה או רוחנית או שיטתי. על זה נאמר "מצא מין את מינו"¹⁰. זהה העניין של הנשמה, זו האש שלה. בהתאם אתה מגיע ומדבר על מה שמעניין אותה מז' ומעולם, 'זה בדיק מה שהבהיר כל הזמן... כבר שנים שאין מחפש שתבין אותו, שתדבר כמוני ותחשוב כמווני...'. הנשמה מתלהבת, היא תמיד הייתה פה ולפתע הגיע אליה אדם מן הגן ומדבר אליה באותה שפה. רצון מתחבר עם רצון, הרצון שלנו מתחבר עם רצונה של הנשמה, היא שרצה כל העת את רצונתו של בורא עולם. כל עוד אתה לא עסוק בתורה, אז יש לנשמה רצון ויש לך רצון. אף אחד לא מבין אותה, אף אחד לא פונה אליה באותה שפה. כשהאתה לומד תורה יש התאמה מוחלטת, אותן נושאים, אותן סברות אותן מטרות¹¹.

במילים אחרות תורה ונשמה הן שתי תכורות של אותו תוכן. אתה יכול לראות

10. עירובין ט, ע"א.

11. עין תפארת ישראל פרק יא.